

Zasady kontroli zarządczej i zarządzania ryzykiem w PWSTE w Jarosławiu

§ 1

Przedmiot kontroli zarządczej

1. Kontrola zarządcza PWSTE w Jarosławiu stanowi ogół działań podejmowanych przez rektora, prorektorów, dyrektorów instytutów, kanclerza, kwestora, dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy.
2. Cele i zadania kontroli zarządczej realizowane są w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami prawa, uchwałami senatu, zarządzeniami rektora.
3. Kontrola zarządcza stwarza podstawy efektywnego zarządzania, dostarcza informacji do podejmowania decyzji, sygnalizuje naruszenie prawa, zaniedbania, nieprawidłowości i uchybienia.
4. Kontrola zarządcza dotyczy wszystkich obszarów działalności uczelni, w szczególności: dydaktyki, badań naukowych, rozwoju kadr, gospodarowania finansami i majątkiem, stosowania procedur zamówień publicznych, realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, relacji z otoczeniem.
5. Osoby zarządzające, zgodnie z podziałem kompetencji wynikającym z Regulaminu Organizacyjnego i Statutu, zobowiązane są do wykonywania kontroli zarządczej w ramach posiadanych kompetencji.

§ 2

Cele kontroli zarządczej

Celem kontroli zarządczej w Uczelni jest zapewnienie:

1. Zgodności podejmowanych działań z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi.
2. Skuteczności i efektywności podejmowanych działań w Uczelni.
3. Oszczędnego i efektywnego wykorzystania zasobów majątkowych, rzeczowych i osobowych.
4. Wiarygodności i terminowości sprawozdań i innych raportów wewnętrznych i zewnętrznych.
5. Przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania w Uczelni.
6. Skutecznego przepływu informacji oraz efektywnej komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.

7. Właściwego zarządzania ryzykiem we wszystkich obszarach działania uczelni.
8. Wzrostu efektywności wykorzystania zasobów finansowych, kadrowych i rzeczowych oraz zapobieganie stratom wywołanych ryzykiem.

§ 3

Prawa i obowiązki wynikające ze sprawowania kontroli zarządczej

1. Zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej należy do zadań rektora.
2. Prorektorzy, dyrektorzy instytutów, kanclerz, kvestor, w zakresie nadzorowanych zadań w jednostkach organizacyjnych i administracyjnych, kierownicy projektów ponoszą odpowiedzialność za funkcjonowanie sprawnego systemu kontroli zarządczej w zakresie posiadanych kompetencji oraz realizowanych zadań, w szczególności za:
 - 1) realizację celów strategicznych uczelni,
 - 2) realizację celów operacyjnych,
 - 3) dokonywanie samooceny i doskonalenie systemu kontroli zarządczej,
 - 4) organizację systemu komunikacji wewnętrznej w podległej jednostce oraz z jednostkami organizacyjnymi uczelni,
 - 5) nadzór nad majątkiem i zasobami finansowymi, zgodnie z zakresem otrzymanych pełnomocnictw i upoważnień,
 - 6) stosowanie procedur zamówień publicznych.
3. Na podstawie odrębnych przepisów kontrolę zarządczą sprawuje kvestor.

§ 4

Dokumentacja kontroli zarządczej

1. Dokumentację systemu kontroli zarządczej stanowią: regulaminy, uchwały senatu, zarządzenia rektora, zarządzenia kanclerza, instrukcje i inne dokumenty związane z wdrożeniem i funkcjonowaniem kontroli zarządczej.
2. Rektor w drodze zarządzenia powołuje Zespół ds. kontroli zarządczej.
3. Do zadań Zespołu należy w szczególności:
 - 1) dokonywanie oceny i sygnalizowanie możliwości usprawnień w zakresie kontroli zarządczej, w tym związanych z zarządzaniem ryzykiem;
 - 2) przygotowanie projektu składanego corocznie oświadczenia o stanie kontroli zarządczej;
 - 3) przedkładanie rektorowi projektu rocznego planu działalności;
 - 4) wnioskowanie do rektora o przeprowadzenie kontroli wewnętrznej.

§ 5

Instrumenty kontroli zarządczej

1. Instrumenty kontroli zarządczej stanowią:
 - plany działalności, które zawierają w szczególności określenie celów w ramach poszczególnych zadań wraz ze wskazaniem podzadań służących osiągnięciu celów oraz mierniki określające stopień realizacji celu i ich planowane wartości,
 - sprawozdania z wykonania planu działalności,

- oświadczenia o stanie kontroli za poprzedni rok.
2. Prorektorzy, dyrektorzy instytutów, kanclerz, kwestor, zobowiązani są do sporządzenia planu działalności na następny rok, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w terminie do **30 listopada** i przedłożenia go przewodniczącemu zespołu ds. kontroli zarządczej według załącznika nr 1 do niniejszych zasad.
 3. Przewodniczący zespołu ds. kontroli zarządczej przedkłada projekt planu działalności rektorowi do **20 grudnia**.
 4. Prorektorzy, dyrektorzy instytutów, kanclerz, kwestor, kierownicy projektów zobowiązani są do sporządzenia kwartalnych sprawozdań z wykonania planu (załącznik nr 2), w terminie do **20 dnia miesiąca** następującego po zakończeniu kwartału oraz sprawozdania za rok miniony według załącznika nr 2 w terminie **do końca stycznia każdego roku** i przedłożenia go do zatwierdzenia rektorowi za pośrednictwem przewodniczącego zespołu d/s kontroli zarządczej.

§ 6

Zespół ds. kontroli zarządczej, na podstawie otrzymanych oświadczeń i projektów o stanie kontroli zarządczej, przedstawia rektorowi pisemną rekomendację, dotyczącą stanu kontroli zarządczej w uczelni w terminie do dnia **1 marca** każdego roku.

§ 7

Zespół ds. kontroli zarządczej może wydać jedną z trzech poniższych rekomendacji:

- 1) w uczelni w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza;
- 2) w uczelni w ograniczonym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza;
- 3) w uczelni nie funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

§ 8

Na podstawie przedstawionej rekomendacji rektor podpisuje oświadczenie o stanie kontroli zarządczej do końca marca każdego roku za rok poprzedni (lub w czasie wskazanym przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w wytycznych w tym zakresie).

§ 9

Oświadczenie o stanie kontroli zarządczej podpisane przez rektora podlega publikacji na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Uczelni.

§ 10

Samoocena kontroli zarządczej

1. Prorektorzy, dyrektorzy instytutów, kanclerz, kwesor, zobowiązani są do przeprowadzenia samooceny kontroli zarządczej za rok miniony do dnia **30 stycznia** każdego roku zgodnie z załącznikiem nr 3 do niniejszych zasad.
2. Celem samooceny kontroli zarządczej jest dokonanie analizy dotychczasowych działań w zakresie funkcjonowania systemu kontroli zarządczej oraz systematyczna poprawa jakości funkcjonowania uczelni poprzez gromadzenie i analizę informacji dotyczących poszczególnych obszarów działalności uczelni. Jest to narzędzie stosowane w ramach monitoringu kontroli zarządczej.
3. Wyniki samooceny są źródłem wiedzy o funkcjonowaniu kontroli zarządczej i stanowią podstawę do podpisania oświadczenia o stanie kontroli zarządczej.
4. Samoocena powinna przyczynić się także do poprawy komunikacji pomiędzy jednostkami oraz do wzmocnienia odpowiedzialności za funkcjonowanie kontroli zarządczej.

§ 11

Zarządzanie ryzykiem

1. Zarządzanie ryzykiem stanowi system działań zmierzających do obniżenia ryzyka do poziomu akceptowalnego z uwzględnieniem kosztów działania oraz racjonalnego zabezpieczenia uczelni przed jego negatywnymi skutkami.
2. Celem zarządzania ryzykiem jest zwiększenie prawdopodobieństwa osiągnięcia wyznaczonych celów i zadań uczelni poprzez maksymalne ograniczenie skutków występowania ryzyka w jej działalności.
3. Zarządzanie ryzykiem dokonywane jest na poziomie:
 - 1) strategicznym,
 - 2) operacyjnym,
 - 3) projektu.
4. Podstawę zarządzania ryzykiem stanowi **kwartalna** identyfikacja i analiza ryzyka.
5. Zarządzanie ryzykiem na poziomie operacyjnym i projektu dotyczy bieżącej identyfikacji, oceny ryzyka i podejmowania działań zaradczych.
6. Analiza ryzyka na każdym z poziomów zawiera następujące etapy:
 - 1) identyfikację ryzyka, które może oddziaływać na realizację celów uczelni,
 - 2) ocenę istniejących środków wykorzystywanych do utrzymywania ryzyka pod kontrolą,
 - 3) analizę i hierarchizację ryzyka wg oddziaływania i prawdopodobieństwa jego wystąpienia,
 - 4) zdefiniowanie działań wymaganych do przeciwdziałania pojawieniu się ryzyka ponad poziom akceptowalny,
 - 5) wskazanie osób z kierownictwa, odpowiedzialnych za podjęcie działań zaradczych oraz wyznaczenie terminu podjęcia działań
 - 6) monitorowanie i sporządzanie raportów z podjętych działań.
7. Odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem na poziomie strategicznym ponosi rektor poprzez:
 - 1) kształtowanie i wdrażanie polityki zarządzania ryzykiem oraz nadzór nad nią,
 - 2) identyfikację czynników ryzyka i ocenę ryzyka na poziomie strategicznym,
 - 3) określenie poziomu akceptowalnego ryzyka,
 - 4) ogłaszanie i wdrażanie procedur zarządzania ryzykiem, w tym monitorowanie

- skuteczności mechanizmów kontroli,
- 5) wyznaczanie właścicieli ryzyka, w fazie strategicznego zarządzania ryzykiem.
8. W procesie identyfikacji i oceny ryzyka na poziomie strategicznym uczestniczą prorektorzy, kanclerz, kwestor, którzy w przypadku dokonania identyfikacji ryzyka są zobowiązani do jego analizy, zgodnie z załącznikiem nr 4 do przekazania tego dokumentu niezwłocznie rektorowi.
 9. Na poziomie operacyjnym za zarządzanie ryzykiem odpowiadają prorektorzy, dyrektorzy instytutów, kanclerz, kwestor, w zakresie zadań nadzorowanych jednostek organizacyjnych i administracyjnych poprzez:
 - 1) identyfikację i udokumentowanie czynników ryzyka istotnych dla osiągnięcia celów operacyjnych,
 - 2) ocenę istotności czynników ryzyka w odniesieniu do realizowanych celów, z uwzględnieniem prawdopodobieństwa oraz potencjalnych skutków ryzyka wywołanego tymi czynnikami,
 - 3) monitoring poziomu ryzyka operacyjnego, w tym funkcjonowania mechanizmów kontrolnych pod kątem ich adekwatności i skuteczności, a także wszelkich odstępstw od istniejących procedur,
 - 4) rejestr odstępstw od obowiązujących zasad i procedur w odniesieniu do polityki zarządzania ryzykiem oraz ich analizę,
 - 5) projektowanie działań zaradczych w zakresie swojego obszaru działalności lub zgłaszanie bezpośrednio przełożonemu pisemnych propozycji rozwiązań, które przyczynią się do ograniczenia ryzyka do poziomu akceptowalnego.
 10. W przypadku wzrostu prawdopodobieństwa zaistnienia ryzyka w projekcie do poziomu zagrażającego realizacji projektu, kierownik projektu niezwłocznie zgłasza ten fakt w formie pisemnej, osobie nadzorującej projekt, wraz z propozycją działań zaradczych.
 11. Na poziomie projektu za zarządzanie ryzykiem odpowiada kierownik projektu poprzez:
 - 1) identyfikację czynników ryzyka związanego z projektem,
 - 2) zdefiniowanie ryzyka i ocenę prawdopodobieństwa jego zaistnienia oraz skutków,
 - 3) uwzględnienie istniejących mechanizmów kontrolnych,
 - 4) zaprojektowanie mechanizmów kontrolnych, które ograniczą poziom ryzyka w odniesieniu do ryzyka nieakceptowanego,
 - 5) zgłaszanie bezpośrednio przełożonemu istotnych przeszkód w realizacji celu projektu.
 12. Po dokonaniu, zgodnie z załącznikiem nr 4, identyfikacji i analizy ryzyka prorektorzy, dyrektorzy instytutów, kanclerz, kwestor, w zakresie zadań nadzorowanych jednostek organizacyjnych i administracyjnych zobowiązani są do przekazania tego dokumentu Przewodniczącemu Zespołu ds. Kontroli Zarządczej w terminie do **końca stycznia roku**, którego dotyczy.
 13. Proces monitorowania ryzyka ma charakter ciągły i winien być wykonywany na każdym szczeblu zarządzania w ramach sprawowania kontroli zarządczej.
 14. Pracownicy uczelni mają obowiązek zgłaszania przełożonym wystąpienia ryzyka na ich stanowisku pracy a kadra kierownicza zobowiązana jest do wspierania działań pracowników zmierzających do zminimalizowania potencjalnego ryzyka.
 15. Kierownik projektu, w trakcie trwania projektu, monitoruje zidentyfikowane czynniki ryzyka oraz mechanizmy kontrolne pod kątem ich efektywności dokonując na bieżąco oceny prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka i jego skutków.
 16. Dla określenia prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka przyjmuje się następującą skalę:

- 1) 1 - ryzyko minimalne lub nie występuje (0-20%),
 - 2) 2 - ryzyko mało prawdopodobne (21-40%),
 - 3) 3 - średnie ryzyko wystąpienia (41-60%),
 - 4) 4 - ryzyko prawdopodobne (61-80%),
 - 5) 5 - wystąpienie ryzyka pewne (81-100%).
17. Dla określenia skutków ryzyka przyjmuje się następującą skalę:
- 1) 1 - nieznaczne - krótkotrwałe zakłócenia w działalności,
 - 2) 2 - małe - niewielkie zakłócenia w działalności,
 - 3) 3 - średnie - zakłócenia w działalności,
 - 4) 4 - poważne - brak realizacji kluczowego celu,
 - 5) 5 - katastrofalne - brak realizacji kluczowych celów.
18. Poziom akceptowalnego ryzyka dla zidentyfikowanego i poddanego analizie ryzyka na poziomie strategicznym określa rektor.
19. Poziom akceptowalnego ryzyka dla zidentyfikowanego i poddanego analizie ryzyka na poziomie operacyjnym określają: prorektorzy, dyrektorzy instytutów, kanclerz, kvestor w zakresie zadań nadzorowanych jednostek organizacyjnych i administracyjnych.
20. Osoby, o których mowa w ust. 19 zobowiązane są do natychmiastowego zgłoszenia faktu przekroczenia wartości poziomu akceptowalnego ryzyka rektorowi oraz wskazania konkretnych działań zaradczych, ograniczających wystąpienie ryzyka i jego skutków, celem podjęcia działań zaradczych lub akceptacji poziomu ryzyka.
21. Decyzję o akceptacji każdego poziomu ryzyka i nie podejmowaniu działań zaradczych może podjąć wyłącznie rektor.
22. W sytuacji zmiany przepisów prawnych, zmian organizacyjnych, nałożenia dodatkowych zadań oraz zaistnienia innych, ważnych okoliczności w trakcie roku, które mogą skutkować wzrostem ryzyka, prorektorzy, dyrektorzy instytutów, kanclerz, kvestor, zobowiązani są do natychmiastowego podjęcia działań w celu identyfikacji i analizy ryzyka oraz złożenia raportu przewodniczącemu zespołu ds. kontroli zarządczej.

§ 12

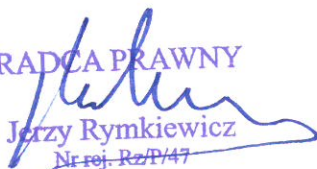
Monitorowanie ryzyka i nadzór

Prorektorzy, dyrektorzy instytutów, kanclerz, kvestor, zobowiązani są do dokonywania kwartalnych przeglądów ryzyk w celu odpowiedzi na pytania:

- 1) czy występuje ryzyko?
- 2) czy pojawiło się nowe ryzyko?
- 3) czy prawdopodobieństwo i wpływ ryzyka uległy zmianie?
- 4) czy stosowane mechanizmy kontroli są efektywne?

Kwartałne przeglądy stanowiąc będą podstawę do sporządzenia samooceny kontroli zarządczej, o której mowa w § 10 pkt. 1 zasad.

RADCA PRAWNY

Jerzy Rymkiewicz
Nr rej. Rz/P/47

REKTOR

prof. ucz. dr hab. Krzysztof Rejman